

มติ 6.1 นโยบายการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน

1. ที่มาและความสำคัญ

มติ 6.1 นโยบายการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน เป็นมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ โดยได้รับฉันทมติจากที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2557 คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) มีมติเห็นชอบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2558 และคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติรับทราบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2558 พร้อมมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามมติสมัชชาสุขภาพฯ ดังกล่าว ตามอำนาจหน้าที่ ลำดับความสำคัญเร่งด่วน โดยยึดหลัก คือ (1) นโยบายของรัฐบาล (2) กฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ และมติ ครม. ที่เกี่ยวข้อง (3) งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงาน โดยตระหนักว่า การส่งเสริมการตรวจสุขภาพที่ไม่จำเป็นจนเกิดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม ขณะเดียวกันมีประชาชนบางส่วนที่ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพที่จำเป็นทั้งโดยการขาดความรู้และการเข้าถึงบริการ และชื่นชมในนโยบายระดับชาติที่สนับสนุนการตรวจสุขภาพ ทั้งในระบบประกันสุขภาพทุกระบบและกฎกระทรวงแรงงาน ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่องค์ความรู้ในด้านนี้ ซึ่งเห็นว่าการตรวจสุขภาพที่จำเป็นเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

มตินี้เริ่มมาจากมูลนิธิหมอชาวบ้าน ศูนย์นโยบายและการจัดการสุขภาพ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้เสนอประเด็นเข้าสู่การพิจารณาเป็นระเบียบวาระในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะประเด็นนี้มี รศ.นพ. สุธเกียรติ อาชานานุภาพ เป็นประธาน และเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2557 นพ.ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา ประธานกรรมการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คมส.) ได้แต่งตั้งคณะทำงานติดตามการขับเคลื่อนนโยบายการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน โดยมี นพ.วิวัฒน์ โรจนพิทยากร เป็นประธานคณะทำงานฯ

2. สรุปความคืบหน้าการขับเคลื่อนมติ

ข้อมติ	ความก้าวหน้าของมติ
1. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและกรมการแพทย์ เป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับแพทยสภา สภาวิชาชีพ สถาบันวิชาการและหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการประกันสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนดนโยบาย หรือแนวทางดังนี้	
1.1 ส่งเสริมการตรวจสุขภาพที่จำเป็น เหมาะสม เป็นเหตุเป็นผล และมีคุณภาพ สอดคล้องกับความเสี่ยง โดยใช้กระบวนการในการดำเนินการที่ใช้หลักวิชาการ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ข้อมติ	ความก้าวหน้าของมติ
และการตัดสินใจร่วมกันของผู้รับบริการและให้บริการ	ผลักดันแผนพัฒนาระบบตรวจสุขภาพแรงงานแบบใหม่ ให้คุ้มทุนกับค่าช่วยตรวจสุขภาพที่ต้องเสียไป เพื่อนำร่องกับ 50 องค์กรต้นแบบ
1.2 สนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม รวมถึงการติดตามและประเมินผลและส่งเสริมการนำไปใช้กำหนดนโยบาย	
1.3 พัฒนาแนวทางปฏิบัติในการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชนตามกลุ่มอายุ เพศ และความเสี่ยง และจัดให้มีสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัว	
1.4 ส่งเสริมการทำความเข้าใจร่วมกับภาคประชาชน ในการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมรวมถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการตรวจสุขภาพที่เกินจำเป็นและไม่สมเหตุสมผล	
1.5 พัฒนาหน่วยบริการให้สามารถตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมให้สอดคล้องกับพื้นที่ ประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดโรค/ผลกระทบ ต่อสุขภาพ สิทธิประโยชน์ สถานการณ์ปัญหา และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงบริการโดยง่าย	กรมการแพทย์กำหนดให้เรื่องนี้เป็นนโยบายสำคัญของกรมฯ โดยมอบหมายให้สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ มีผลการดำเนินงานสำคัญ ได้แก่ การจัดทำโครงการพัฒนาแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน ซึ่งแนวทางดังกล่าวใช้สำหรับประชากรกลุ่มสำคัญ ได้แก่ กลุ่มเด็กและวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจะได้ร่างแนวทางภายในเดือนกันยายน 2558 และได้มีการรับรองร่างดังกล่าวในที่ประชุมสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558
2. ขอให้สมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	
2.1 สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้มีการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมโดยไม่ใช้	

ข้อมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>เทคโนโลยีที่เกินจำเป็นอันนำไปสู่ความตระหนักและการพัฒนาทักษะในการดูแลสุขภาพตนเอง รวมถึงการส่งเสริมการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของประชาชน</p> <p>2.2 ร่วมรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการตรวจสุขภาพที่จำเป็น และเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรครวมถึงการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง</p>	
<p>3. ขอให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเป็นเจ้าภาพร่วมกับ สำนักงานประกันสังคม และกระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางสนับสนุนให้มีการศึกษาทบทวน กำหนดและพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมอย่างต่อเนื่องรวมทั้งศึกษาถึงความเป็นธรรมและความเท่าเทียมของหลักประกันสุขภาพของประเทศไทยทั้ง 3 ระบบ</p>	<p>1. กรมบัญชีกลาง ได้จัดทำโครงการบูรณาการชุดสิทธิประโยชน์การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเพื่อให้มีหลักเกณฑ์การกำหนดรายการและอัตราค่ารักษาพยาบาล โดยเริ่มดำเนินโครงการในปี 2558 แล้วเสร็จในราวเดือนมีนาคม 2559</p> <p>2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้พัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมในส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกับกรมบัญชีกลาง และสำนักงานประกันสังคม</p> <p>3. สำนักงานประกันสังคม ได้ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยแก้ไขมาตรา 63 ให้มีหมวดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเพิ่มเติม โดยการตรวจสุขภาพน่าจะเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ต้องทำ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2558</p>
<p>4. ขอให้ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสุขภาพ (ทั้งหน่วยจัดบริการ หน่วยที่จัดสวัสดิการ และหน่วยประกันชีวิตและสุขภาพ) สนับสนุนการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม โดยถือประโยชน์และความปลอดภัยของผู้รับบริการเป็นหลัก และหลีกเลี่ยงการตรวจสุขภาพที่ไม่สมเหตุผลตามหลักวิชาการ</p>	

ข้อมติ	ความก้าวหน้าของมติ
<p>5. ขอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข สถานพยาบาลของรัฐ แพทยสภา สภา/สมาคมวิชาชีพ หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารซึ่งอยู่ในรูปแบบที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รณรงค์เพื่อให้ประชาชนรับทราบและเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม</p>	<p>สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้จัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้</p>
<p>6. ขอชื่นชมที่สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขรับที่จะศึกษาการจัดตั้งกลไกหรือหน่วยงานระดับชาติ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาระบบบริการที่เหมาะสมในการตรวจสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การกำหนดนโยบายและแนวทางที่จะได้มาซึ่งข้อกำหนดในการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม โดยใช้กระบวนการที่สามารถอธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน (2) การกำหนด ตรวจสอบ และควบคุมมาตรฐานรวมทั้งการพัฒนาและรับรองระบบคุณภาพภายในห้องปฏิบัติการ รวมถึงการติดตามการดำเนินงานในการตรวจสุขภาพของทั้งภาครัฐและเอกชนและ (3) การให้ความรู้หรือคำปรึกษาแก่ประชาชน หรือข้อมูลในการกำหนดนโยบาย</p>	<p>สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาทางเลือกของกลไก เพื่อพัฒนาระบบบริการตรวจคัดกรองสุขภาพ (Health Screening) ในประเทศไทย เพื่อศึกษาการจัดตั้งกลไกหรือหน่วยงานระดับชาติที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาระบบบริการที่เหมาะสมในการตรวจสุขภาพ</p>
<p>7. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 8</p>	<p>เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2558</p>

สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น

“แนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน”

ที่ประชุมสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นได้มีฉันทมติต่อสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น “แนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน” เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558

สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น

ได้พิจารณาเอกสารในการประชุมสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น ว่าด้วย แนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน และมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 มติ 1¹ เรื่อง นโยบายการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน

ตระหนัก ว่าการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็น เป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค

รับทราบ ถึงนโยบายระดับชาติ ในการสนับสนุนการตรวจสอบสุขภาพ เช่น ระบบสวัสดิการรักษายาบาล ข้าราชการ กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม และกฎกระทรวงแรงงาน กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบสุขภาพของลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงาน พ.ศ. 2547 ซึ่งยังต้องพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ให้มีมาตรฐานที่เหมาะสม

กังวล ว่าประเทศไทยยังไม่มีแนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชนที่ใช้เป็นมาตรฐานกลางของประเทศ

ชื่นชม ความพยายามอย่างต่อเนื่องของกรมการแพทย์และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่มีการพัฒนา และปรับปรุงร่างแนวทางการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน

รับทราบ มติการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 6 มติ 1 (วันที่ 18 มิถุนายน 2557) นโยบายการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน ที่สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาให้มีการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นเหมาะสม เป็นเหตุเป็นผล และมีคุณภาพ โดยถือประโยชน์และความปลอดภัยของผู้รับบริการสุขภาพเป็นหลัก และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รณรงค์ให้ประชาชนรับทราบและเข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม

¹ เอกสารหลัก/มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖ พ.ศ.๒๕๕๖ “นโยบายการตรวจสอบสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน”

จึงมีมติดังต่อไปนี้

1. รับรองร่างแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจสุขภาพสำหรับประชาชนในประเทศไทย
2. ขอให้กรมการแพทย์เสนอแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชนต่อประธานคณะกรรมการติดตามและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข) เพื่อให้รับทราบ สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการดำเนินงาน และขยายผลต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การพัฒนาระบบสนับสนุนให้หน่วยบริการมีบุคลากรที่พร้อมรองรับการดำเนินงานตามแนวทางการตรวจสุขภาพนี้ (2) การพิจารณาทบทวนแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชนทุก 2 ปี
3. ขอให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นเจ้าภาพร่วมกับ สำนักงานประกันสังคม และกระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลาง นำแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน ฉบับนี้ไปศึกษาทบทวน กำหนดและพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสม ให้สอดคล้องกับพื้นที่ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดโรค/ผลกระทบต่อสุขภาพ
4. ขอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข สถานพยาบาลของรัฐ แพทยสภา สภา/สมาคมวิชาชีพ หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชนไปจัดทำและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้
5. ขอให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันเผยแพร่แนวทางการตรวจสุขภาพที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวาง